

OFFICIEELE HERDENKINGSBIJEENKOMST IN DE AULA DER UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

IN TEGENWOORDIGHEID VAN AUTORITEITEN EN GASTEN,
TER GELEGENHEID VAN: HET 60-JARIG JUBILEUM VAN
HET NEDERLANDSCHE TANDHEELKUNDIG GENOOTSCHAP,
HET 35-JARIG JUBILEUM VAN DE VEREENIGING VAN
NEDERLANDSCHE TANDARTSEN, HET 25-JARIG JUBILEUM
DER NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING
DER TANDHEELKUNDE, OP ZATERDAG 20 MEI 1939, DES
NAMIDDAGS 3 UUR

Algemeen Voorzitter: Dr. A. L. J. C. VAN HASSELT.

De Voorzitter:

Excellentie,
Mijnheer de Wethouder van Openbare Gezondheid van de
gemeente Amsterdam,
Mijnheer de Vertegenwoordiger van het College van Curatoren
der Amsterdamsche Universiteit,
Mijnheer de Rector Magnificus der Amsterdamsche Univer-
siteit,
Mijnheer de Directeur-Generaal der Volksgezondheid,
Mijnheer de Inspecteur van de Geneeskundige Dienst der
Landmacht,
Mijnheer de Garnizoenscommandant,
Mijnheer de Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid,
Mijnheer de Inspecteur van de Volksgezondheid in Noord-
Holland,
Mijnheer de Directeur van het Tandheelkundig Instituut der
Rijks Universiteit te Utrecht,
Mijne Heeren Vertegenwoordigers der Maatschappij tot Be-
vordering der Geneeskunst, der Maatschappij ter Bevordering
der Pharmacie, der Maatschappij voor Diergeneeskunde en
der Nederlandsche Vereeniging van Sociale Tandheelkunde,

Mijnheer de Vertegenwoordiger der Redactie van het Tijdschrift voor Geneeskunde,
 Mijnheer de Vertegenwoordiger van de Tandheelkundige Studentenvereniging „John Tomes”,
 The Representative of the International Dental Federation,
 The Representative of the British Dental Association,
 Herr Vertreter der Deutsche Gesellschaft für Zahn-, Mund- und Kieferheilkunde,
 Herr Vertreter der Schweizerische Zahnärztliche Gesellschaft,
 Messieurs les Représentants de l'Association des Dentistes de Belgique,
 Mijne Heeren Eereleden van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, van de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen en van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde,
 Dames en Heeren Leden dier Vereenigingen,
 Dames en Heeren!

Als Algemeen Voorzitter van de feestelijke bijeenkomsten der drie jubileerende tandheelkundige vereenigingen, zij het mij vergund U allen een woord van welkom toe te roepen en van dank, dat gij door Uwe aanwezigheid in deze plechtige omgeving, de Aula der Amsterdamsche Universiteit, luister hebt willen bijzetten aan deze voor tandheelkundig Nederland zoo belangrijke en blijde gebeurtenis der herdenking van het 60-jarig jubileum van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, het 35-jarig jubileum der Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen en het 25-jarig jubileum der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde.

En mag ik thans in de eerste plaats Uw aandacht vragen, voor de Rede van den heer B a k k e r, Oud-Voorzitter van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap.

De heer B. R. B a k k e r:

Excellentie, Dames en Heeren,

Wil het niet aan overmoed wijten, dat ik voor een zoo uitgezocht gehoor en in deze zaal, waarin voor het oor der verbeelding nog de nagalm klinkt van zoo menig geleerd vertoog, enkele woorden aan wetenschap wijd.

Het is begrijpelijk, dat de tandheelkunst, voortgekomen uit de *mésallance*, die het handwerk sloot met de kwakzalvers, lang kenmerken dezer afstamming droeg. Zonder twijfel was voor zestig jaren, de periode, waarop het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap terugziet, het element der kunst, in den zin van vaardigheid, sterker dan dat der kunde, in den zin van wetenschap. Zonder twijfel ook hebben de oprichters van het Genootschap, aan welks pionieren wij in deze dagen meermaalen met

eerbied denken, onvermoeid gepoogd, het gehalte aan wetenschap in ons vak omhoog te werken.

Wat hadden deze menschen, vraagt men zich af, aan al de moeite, die zij zich gaven? Hoorden zij de stem van den Prediker niet tot zich gericht: „die wetenschap vermeedert, vermeedert smart”? — Hunne beweegredenen kunnen wij slechts bevroeden. Maar het valt, dunkt mij, niet moeilijk aan te nemen, dat wat zij met wetenschap bedoelden, in een periode, waarin de tandheelkunde geen enkel sociaal aspect vertoonde, het best kan worden gekend aan een harer tegendeelen: de techniek. Daarnaast, vrees ik, dat onze tachtigers, die slechts de zéér welgestelden, slechts de deftigheid dienden, evenmin als een aantal hunner nazaten van thans, afkeerig waren van een zekere standsverheffing, die naar zij meenden, de „wetenschap” hun zou brengen.

Langen tijd, kunnen wij vaststellen, hing om het Genootschap een doezelige nevel van deftigheid en wetenschap.

En nog zegt art. 1 van zijne in 1935 opnieuw vastgestelde statuten, dat het Genootschap zich de bevordering der tandheelkunde ten doel stelt, in het bijzonder door beoefening der tandheelkundige wetenschap. Mag men op grond hiervan, van historie en van „circumstantial evidence” in dezen tijd (die niet van doezeligheid houdt), het Genootschap verwijten, dat het niettemin ook thans zich hult in een mantel van eigen-gerechtigheid?

Deze vraag laat ik liever ter beantwoording aan den man, die over veertig jaren hier zal staan, bij ons eeuwfeest.

Bij mijn kennismaking met het tandheelkundig vereenigingsleven in 1907, heb ik wel eens den indruk gekregen, dat een zekere sociale structuur viel te onderscheiden in het geheel der in Genootschap, Tandmeesters en Tandartsen georganiseerde vakgenooten. Iets van het feudale had het Genootschap, iets van boeren en burgers kenmerkte de tandmeesters, terwijl wederom de tandartsen zich zéér in het bezit wisten van den adelsbrief, die gemeenlijk heet: eindexamen H.B.S., vijf. Tracht men de vergelijking te voltooien, dan zou men moeten zeggen, dat ten slotte zij allen het besef kregen, tot den vierden stand te behooren en aldus 25 jaar geleden, de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde oprichtten, die thans voor de sociale belangen waakt.

Zoo komt dus het begrip „wetenschap” in de statuten van het Genootschap aan een tweede harer tegendeelen. De sociale tandheelkunde ligt buiten zijn grenzen.

Maar een veld kan niet begrensd zijn door twee lijnen, althans niet indien met vaste hand deze recht worden getrokken. Gelukkigerwijs is er nog een derde lijn, die de driehoek kan sluiten, de scheidingslijn tusschen wetenschap en handel.

Handel is primair een bedrijf om voordeel te verkrijgen uit koop, verkoop of ruil.

Wie in den handel iets aanbiedt doet zulks omdat hij grooter waarde ervoor in de plaats verwacht; wie „de offerte accepteert” heeft hetzelfde doel. Niemand doet zaken „voor zijn gezondheid”, nog minder voor die

van een ander. Dat sommige handelaren hun zaak willen brengen op het hoogst mogelijke plan van menselijkheid, verzekert hun onze bewondering en respect. Maar „handel is handel”.

Een wetenschappelijke professie is een aantal speciaal ontwikkelde werkers, wier primair doel slechts het dienen der menschheid is.

Een professie tracht niet een maximum te ontvangen en een minimum te geven: de leden van een professie weten, dat al hun kunnen uiteindelijk zijn oorsprong vindt in het onzelfzuchtig zoeken van anderen, in het elkaar leeren, in het samen ontvangen van de kostbare geschenken van den geest.

Misschien is het nog het meest de derde tegenhanger, die ons helpt de bedoeling van het Genootschap te interpreteren als het van wetenschap spreekt.

Hoch geehrter Herr Professor H e s s,

Als die Mitglieder unseres Vereins zur Vorbereitung des heutigen Feiers zusammenkamen und den Entschluss fassten auch im Ausland von ihrer Freude tatsächlich Kund zu tun, war es wohl selbstverständlich, dass man nicht nur an Freude sondern auch an Dank Äusserung geben möchte. Und ebenso selbstverständlich war es, dass in unseren Gedanken die Schweiz, und insbesondere Zürich an erster Stelle kam.

Bei Zürich denken wir an den Altmeistern, an S t o p p a n y, dessen treuer Mitkämpfer Sie während vielen Jahren waren, und an G y s i, mit wem Sie so lange zusammen arbeiteten.

Aber nicht weniger sind wir uns unsrer grossen Dankesschuld dem Forscher, dem Lehrer, dem Organisator und dem Menschen W a l t e r H e s s bewusst.

Dem Forscher danken wir die vielen wissenschaftlich vorbildlichen Arbeiten über die Anatomie der Wurzelkanäle und mehrere wichtige Studien zur Bakteriologie der Zahncariës, zur Histologie der reparativen Fähigkeiten der Pulpa,

dem Lehrer nicht nur die Neu-Ausgabe des Walkhoff'schen Lehrbuchs, sondern auch als Forscher und Lehrer zusammen, während einer 25-jährigen Tätigkeit, die Leitung, Forderung und Überwachung von mehr als fünfzig Doktor-arbeiten seiner Schüler,

dem Organisator, obriges, und für einen sehr wichtigen Teil, die vorzügliche Schweizerische Monatschrift für Zahnheilkunde,

den lieben Menschen, die herzhaft Gastfreundschaft, das Wohlwollen und die freundliche Mitarbeit, die Kollegen und Studenten, bei Studienaufenthalt in Zürich, zum Teil wurde.

Die niederländischen Zahnärzte, und namentlich die Mitglieder des Genossenschafts, in wessen Namen ich heute sprechen darf, wissen Ihnen für alle diese uneigennütige Arbeit und Gesinnung wärmsten Dank, und haben sich erlaubt an diesen Dank Ausdruck zu geben durch Ihre Ernennung als Ehrenmitglied des Vereins „Nederlandsch Tandheilkundig Genootschap”.

Ich bitte Ihnen jetzt die diesbezügliche Urkunde überreichen zu dürfen.
(Kräftig applaus).

Herr Professor Dr. Walter Hess, Ehrenmitglied des Vereins „Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap“.

Herr Präsident!

Meine Damen und Herren!

Für die hohe Ehre und Anerkennung, die Sie mir durch die Ernennung zum Ehrenmitglied des Vereins „Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap“ erwiesen haben, möchte ich Ihnen meinen herzlichsten Dank aussprechen. Wenn ich auch persönlich in Holland nicht oft Gelegenheit hatte, wissenschaftliche Vorträge zu halten, so hat es mich umso mehr gefreut, dass die wissenschaftlichen Arbeiten aus dem Zürcher Zahnärztlichen Universitäts-Institut bei Ihnen so grosse Anerkennung gefunden haben.

Die freundschaftlichen Beziehungen zwischen den holländischen und schweizerischen Zahnärzten waren immer die besten, und es ist interessant heute festzustellen, dass bei der Einführung des Doktorgrades für Zahnheilkunde an der Universität Zürich, drei holländische Zahnärzte als erste zu Doktoren der Zahnheilkunde in Europa ernannt wurden. Es waren dies die Herren Kollegen: De Jonge-Cohen, Kattenburg und De Beer. Ich freue mich, dass dem Zahnärztlichen Institut der Universität Zürich die Möglichkeit gegeben wurde, gerade durch holländische Kollegen die Epoche eines fruchtbaren wissenschaftlichen Arbeitens beginnen lassen zu können.

Die Promotion im eigenen Fache hat für die Zahnheilkunde eine grosse Bedeutung für wissenschaftliche Weiterentwicklung des Spezialgebietes gehabt und ich hoffe, dass bei der Einführung der Promotion im eigenen Fache der Zahnheilkunde in Holland, wir als erste Doktoren der Zahnheilkunde einige Schweizerkollegen nennen können.

Zum heutigen Jubiläum der holländischen Zahnärztegesellschaften möchte ich Ihnen die herzlichsten Glückwünsche des Zahnärztlichen Universitäts-Instituts in Zürich überbringen, und dem Wunsche Ausdruck geben, dass die freundschaftlichen Beziehungen zwischen den holländischen und schweizerischen Kollegen wie sie bis heute bestanden haben, sich nicht nur erhalten, sondern auch weiter entwickeln werden.
(Applaus).

De heer B. R. Bakker vervolgt:

De tweede, wel zeer bijzondere gast, die ik zoo gaarne had willen begroeten, is door ernstige invaliditeit verhinderd hier aanwezig te zijn. Ik meen professor Oswald Rubbrecht uit Gent.

Misschien geeft zijn afwezigheid mij de vrijmoedigheid over hem nog iets meer te zeggen, dan anders het geval zou zijn.

Rubbrecht genoot door zijn fundamenteele studie over „l'origine du type familial de la maison de Habsbourg“, reeds een reputatie in

ons land, toen hij hier in de oorlogsjaren een toevlucht moest zoeken. Niet veel van wat Universiteit en tandheelkundig instituut hem bood, bleef ongeplukt. Niet bij de pakken neerzittend, maar werkend zoolang het dag was, kwam hij na zijn Utrechtsche jaren en na langen en nuttigen dienst bij de ambulance, terug in het Vlaamsche land, met een volledige oogst, waarin zoowel de elementen der propædeutische techniek als de zwaarwichtigste theorie en een enorme ervaring waren opgetast. Zij hebben hem in staat gesteld in de evolutie der tand- en mondheekunde in België een voorname rol te spelen. Hij wijdde zijn geheele leven aan den strijd om in dit land ons beroep op een steeds hooger peil te brengen, verdedigde de oplossing, die in 1929 in de wet werd vastgelegd, waardoor de zorg voor de verdere ontwikkeling van het tandheelkundig onderwijs aan de Universiteit werd toevertrouwd. De voornaamste latere publicaties van R u b b r e c h t hebben betrekking op de erfelijkheid van de anomalieën der kaakbeenderen en op de behandeling der kaakfracturen. De meest gezaghebbende werken, in Duitschland en Frankrijk verschenen, erkennen zijn autoriteit; zijn arbeid geniet eveneens in Engeland en in Amerika de grootste waardeering.

Zie hier een zakelijke opsomming. Nog meer waardeering verdient R u b b r e c h t zelf.

Als vluchteling uit het felbesprongen land, waarvan de toekomst hoogst onzeker was, werd R u b b r e c h t een eervol en goedbezoldigd ambt in uitzicht gesteld in den vreemde.

Hij sloeg het aanbod af. Want als België weer vrij zou zijn, zou het land hem noodig hebben en als België niet weer vrij zou zijn, zou haar roepstem dubbel luid klinken.

Maar België werd weer vrij en R u b b r e c h t keerde terug en het ongeluk trof hem: een gebroken heup kluistert hem in het gipsverband maanden aan zijn legerstede.

R u b b r e c h t weet wat ambulance is; een bed is verplaatsbaar en aldus geeft hij vrijwel een cursus lang, liggend, zijn colleges.

Het document, dat zijn benoeming tot eerelid van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap vermeldt, zal hem door het Bestuur ter hand worden gesteld.

En vanaf hier breng ik een eerbiedigen groet aan den kunstzinnigen geleerde, den hoogstaanden mensch. (Applaus).

Zeer geachte collega S a n d e r s,

Eensdeels is het gemakkelijk U thans toe te spreken. Voor niemand der aanwezigen, hetzij tandarts of niet, behoeft ons besluit U het eere-lidmaatschap van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap te verleen nader argument, behalve dan voor U zelf. U schijnt het niet voldoende, dat in ieder onzer vereenigingen gij ons een stut en steun zijt; gij acht het niet genoeg, dat wij allen in U zien een der meest bekwame, meest nauwgezette en meest toegewijde tandartsen in Nederland.

Uw scherpzinnige geest zal het niet zijn ontgaan, dat mijn inleidend betoog ook en vooral voor U werd uitgesproken. En niet alleen omdat

één lid der trits afwezig moest zijn en de tweede geen Hollandsch verstaat, maar omdat Uw bescheidenheid zich toch niet gewonnen zal geven, en zich zal blijven verzetten tegen mijn benadering van het wetenschapsbegrip. Wat gij deedt en doet, acht gij geen wetenschap. En wij zeggen, met Paul Barth, (Karl citeer ik liever niet in Amsterdam), „Alle diese Gliederungen des Stoffes haben den Mangel, dass sie nur die innere Verschiedenheit der Objekte, aber nicht die verschiedene Stellung des Subjekts zu ihnen in Betracht ziehen”. Uw instelling tegenover de tandheelkunde is ons sterkste argument. En wilt gij tenslotte verdere motiveering, dan grijp ik naar Leibnitz „Praccognita”, waar hij leert: „Wetenschap is de zekere kennis van ware, d.w.z. juiste oordeelen”. Dat Uw oordeelen juist zijn, dit heeft de ervaring van veertig jaren ons geleerd, en dat de kennis daarvan met groote zekerheid in U verankerd ligt, daaromtrent hebt gij ons nooit in twijfel gelaten.

Wij leden van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap zijn ervan overtuigd, dat wij ten volle hebben gehandeld in overeenstemming met letter en geest onzer statuten, met U het eerlidmaatschap onzer vereeniging aan te bieden.

Ik voeg hieraan toe, dat het mij persoonlijk een groote vreugde is, het document, dat ons besluit vastlegt, aan U te mogen overhandigen.

(Krachtig applaus).

De heer J. Sanders Ez., eerlid van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap:

Mijnheer de fungerende voorzitter van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap!

Van het besluit van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, mij in deze gedenkwaardige en feestelijke dagen het eerlidmaatschap te willen aanbieden, hebt Gij mij reeds eerder kennis gegeven. Nog onder den verschen indruk van het verrassende van die mededeeling, heb ik toen reeds uiting kunnen geven aan mijn twijfel omtrent het gerechtvaardigde van Uw besluit, om mijn bescheiden naam te plaatsen in het kleine lijstje van eereleden van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, naast de namen van verdienstelijke mannen als onze Witthaus en Van Loon, en hoog geëerde buitenlanders als Prof. Gottlieb en nu ook Prof. Hess en Prof. Rubbrecht. Het is nu noch de tijd, noch is het hier de plaats, daarop verder terug te komen.

Het zij mij slechts vergund, hieraan thans deze woorden toe te voegen. Naast natuurlijk een zekere mate van zelfbevrediging, heb ik achting, waardeering, vriendschap, noem het hoe Gij wilt, van de zijde der beroepsgenooten steeds beschouwd als de hoogste belooning, welke een professioneel leven iemand zou kunnen geven. Dat Uw, dat ons Genootschap mij die gevoelens heeft willen kenbaar maken op zoo gulle, misschien dan overdadige wijze, — daarvoor betuig ik U mijn hartgrondigen dank. (Applaus).

De Voorzitter:

Het woord is thans aan den heer Nord, voorzitter van de Vereniging van Nederlandsche Tandartsen.

De heer C. h. F. L. Nord:

Excellentie, Dames en Heeren,

Wanneer de Voorzitter der Vereniging van Nederlandsche Tandartsen op dit oogenblik Uw aandacht vraagt, dan is dit niet om uitvoerig op de geschiedenis der thans vijf en dertig-jarige Vereniging in te gaan, al ware het alleen al omdat de tijd daartoe hem niet is toegemeten.

Ik moge echter met enkele groote lijnen aangeven, hoe zich de ontwikkeling heeft toegedragen en wanneer ik dan begin met te memoreeren, dat het ledental in de afgelopen zeven Lustra is gestegen van 15, 61, 117, 175, 249, en 352 tot de ongeveer 420 van thans, dan spreken deze cijfers zulk een duidelijke taal, dat ik er niet veel aan heb toe te voegen om den bloei der jubilaresse te bewijzen.

Dit klemt temeer, omdat sinds de oprichting onze Maatschappij vóór 25 jaren, de stands- en sociale belangen aan de jonge zusterorganisatie werden overgedragen en daardoor het aantal leden voor ons geen rol meer speelde.

Zelfs moet worden vastgesteld, dat het aantal van thans, gezien het zeer groote percentage vergaderingbezoekers, meebrengt, dat in de naaste toekomst een verandering in werkwijze, door een splitsing in secties, wel noodzakelijk zal worden, omdat ons niet langer lokaliteiten ter beschikking staan, waar zoovelen gezamenlijk kunnen worden ondergebracht.

Maar verheugend is het, dat ondanks het feit, dat de ruim duizend leden der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde in hunne afdelingen gelegenheid hebben tot het bijwonen van wetenschappelijke voordrachten en demonstraties, en cursussen voor voortgezet onderwijs in verschillende deelen van het land hen in staat stellen hunne kennis ook dààr te verrijken, zoovelen toch geregeld naar onze halfjaarlijksche bijeenkomsten te Utrecht komen uit oprechte belangstelling voor de vorderingen in hun beroep, teneinde het „beste weten en vermogen” bij de uitoefening daarvan tot een zoo hoog mogelijk peil op te voeren.

De gedachte, die bij de oprichting heeft voorgezet, om zooveel mogelijk de leden op te wekken zèlf bijdragen voor de programma's te leveren, is nog steeds met succes volgehouden, al worden ook de grensgebieden der geneeskunde bij voortdoring behandeld door competente beoefenaren dier gebieden en al hebben wij het voorrecht sinds vele jaren de namen van onze meest bekende collegae uit het buitenland op onze programma's te zien prijken.

Het streven der Vereniging in de afgelopen jaren kan daarom niet anders gezien worden, dan als een aanhoudend pogen de kennis en kunde der Nederlandsche Tandartsen te verhoogen, eenerzijds ten bate

van de hulpzoekenden, anderzijds tot vermeerdering van de arbeidsvregde der Leden.

Naast de voordrachten en demonstraties geschiedt dit door de publicaties in het *Tijdschrift voor Tandheelkunde*, dat in 1918 in eigendom overging aan de drie landelijke organisaties, terwijl wij verder in 1933 het initiatief namen tot het oprichten van een Stichting voor Wetenschappelijk Tandheelkundige Arbeid, die belast is met het organiseeren van cursussen voor Voortgezet Onderwijs en die voorts, door het uitschrijven van prijsvragen tracht de zelfstandige wetenschappelijke arbeid te stimuleeren.

De oprichters onzer Vereeniging kunnen met rechtmatigen trots op de afgeleopen 35 jaren terugzien, in het bewustzijn dat het kleine groepje van toen, is uitgroeid tot een groote organisatie, die zoo goed mogelijk heeft trachten te beantwoorden aan het in 1904 gestelde ideaal, om door gestadigen gezamenlijken arbeid in collegialen geest de Nederlandsche Tandheelkunde een eervolle plaats te doen innemen in de rij der vrije beroepen.

Toen het kleine groepje jongeren deze taak aanvatte, wendde het zich tot zijn oud-leermeester Dr. Th. Dentz, die onmiddellijk zijn steun en hulp toezegde en het eerlidmaatschap aanvaardde.

Veel heeft de Vereeniging aan dezen „Vader van de Nederlandsche Tandheelkunde” te danken en vaak ook heeft zij op eenigerlei wijze van die dank en waardeering doen blijken.

Zoo werd in 1927 besloten een „Dr. Th. Dentz-Medaille” te creëeren, die zou kunnen worden uitgereikt aan diegenen, die zich voor de tandheelkundige wetenschap bij uitstek verdienstelijk hebben gemaakt en waarop de beeltenis gegraveerd is van den eersten Nederlandschen docent in de tandheelkunde.

Zij werd voor de eerste maal uitgereikt aan Dr. Dentz zelf en aan den oprichter en jarenlangen voorzitter der Vereeniging, J. M. Klinckhamer, thans te Soerabaia. In 1929 werd zij verleend aan den Voorzitter, in 1934 aan de heeren B. R. Bakker, te Utrecht, en L. M. Willemsse te Apeldoorn.

Wij hebben gemeend, dat bij deze gelegenheid opnieuw twee van onze leden voor deze onderscheiding in aanmerking komen en bij besluit van 25 Maart j.l. is de „Dr. Th. Dentz-Medaille” verleend aan E. J. van den Berg en Th. E. de Jonge-Cohen, beiden te Amsterdam, die ik vanaf deze plaats daarmede van harte gelukwensch.

Collega Van den Berg, Uwe verdiensten voor de Nederlandsche Tandheelkunde en voor deze Vereeniging in het bijzonder zijn vele. Gij hebt een bij uitstek werkzaam aandeel genomen aan onze programma's en gij hebt daarbij vooral door Uw demonstraties zeer vele leden verplicht, doordat zij op deze wijze konden kennis nemen van hetgeen anders slechts door reizen naar het buitenland mogelijk zou zijn geweest. Gij hebt, met name op het gebied der moderne conserveerende en prothetische tandheelkunde, voor ons land voortreffelijk werk verricht en dat vaak op zeer oorspronkelijke wijze, terwijl ik tevens uit ervaring kan

getuigen, dat gij den naam van de Nederlandsche Tandheelkunde door tal van voordrachten in het buitenland hebt hooggehouden.

Het is mij een voorrecht U deze medaille en dit diploma te kunnen overhandigen als bewijs van onze waardeering van Uw onvermoeiden arbeid! (Krachtig applaus).

De heer E. J. van den Berg:

Mijnheer de Voorzitter, Geachte aanwezigen!

Mag ik U, Mijnheer de Voorzitter, der Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, mijn dank uitspreken voor de onderscheiding, die Uwe Vereeniging mij wel heeft willen verleen.

Ik ben er buitengewoon trotsch op en ik ben er ook ten zeerste dankbaar voor.

Als U mij dit toestaat, zou ik in deze onderscheiding ook willen betrekken mijn gezin, speciaal mijn Vrouw, want als ik in beslag werd genomen door mijn werk, was Zij wel eens jaloersch op de Heilige Apollonia. Zij was echter fair genoeg, ondanks dit, mij te steunen en te helpen bij mijn werk. (Applaus).

De heer Ch. F. L. Nord vervolgt:

Collega De Jonge-Cohen, ook aan U een woord van welgemeenden gelukwensch! Gij ziet dezer dagen terug op een kwart eeuw werkzaamheid als tandarts en het moet U tot voldoening stemmen te weten, dat Uw wetenschappelijke arbeid de waardeering heeft gekregen die hij verdient en waaraan gij wellicht wel eens getwijfeld hebt. Immers in tegenstelling met Van den Berg, beweegt Uw arbeid zich *niet* op het terrein der practische tandheelkunde, maar heeft Uw werkzaamheid zich uitgestrekt op het gebied van de Anatomie van het tandstelsel, een gebied dat door den gemiddelden practicus nu eenmaal vaak als „droog” wordt bestempeld en dat door de noodzakelijkheid van veel detailstudie voor den niet zeer geïnteresseerde ook niet altijd gemakkelijk is te volgen.

Gij hebt dit echter op een wijze gedaan, die Uw naam tot ver over de grenzen van ons land bekend heeft gemaakt bij een ieder die zich op dit gebied beweegt.

In Zürich gepromoveerd op „Die Kronenstruktur der unteren Prämolaren und Molaren”, hebt gij daarna in Amsterdam U verder op dit terrein bekwaamd en als discipel van den vermaarden Amsterdamschen geleerde, Prof. Bolk, hebt gij een zeer dankbaar en nuttig gebruik gemaakt van zijn wereldberoemde verzameling.

Veel hebt gij gepubliceerd in het *Tijdschrift voor Tandheelkunde*, meerdere van Uwe verhandelingen vonden een plaats in het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde*, en vaak ook kwamen wij Uw naam tegen in buitenlandse periodieken, gezwegen nog van Uwe bewerking van *Muhler's standaardwerk*.

Wij hebben U door deze onderscheiding van onze groote waardeering

willen doen blijken en wenschen U toe dat gij nog lang in staat zult mogen zijn, U te wijden aan den arbeid die U lief geworden is!

(Krachtig applaus).

De heer Dr. Th. E. de Jonge-Cohen:

Mijnheer de Voorzitter!

Bij de aanvaarding van de Dr. Th. Dentz-Medaille, die U mij ten overstaan van zoo uitgelezen gezelschap overhandigdet, is het mij een behoefte, met enkele woorden uitdrukking te geven aan de gevoelens, die mij op dit oogenblik bezielen. Daar is te meer aanleiding toe, nu *dit* tijdstip en *deze* — mij zoo vertrouwde — plaats een geheel eigene omlijsting schenken aan de mij verleende onderscheiding.

Staande aan den vooravond van mijn zilveren ambtsjubileum, richten mijn gedachten zich in dankbaarheid terug op het oogenblik, waarop na de beëindiging mijner Utrechtsche studiën deze Universiteit mij de gelegenheid bood, den eigenlijken grondslag te leggen mijner wetenschappelijke vorming.

In gelijke mate gaat mijn dankbaarheid uit naar de Kantonale Universiteit van Zürich, wier gastvrijheid mij twee en een half jaar later de mogelijkheid schiep, den verderen uitbouw te bekronen met een doctoraat in de tandheelkunde.

Sluitsteen bedoeld mijner academische vorming, zoude mijn proefschrift daarnaast de basis blijken, waarop sedertdien bijkans al mijn wetenschappelijk werk rust. Teruggekeerd immers uit Zwitserland, was het wederom de alma mater mijner vaderstad, die mij — tot op den huidigen dag — in de gelegenheid stelde, het daar aangevangen werk voort te zetten.

Hier de namen te noemen van allen, die tot het welslagen daarvan bijgedragen hebben — het ware misbruik maken van Uwen kostbaren tijd.

Voor enkelen nochtans meen ik, eene uitzondering te moeten maken.

Met eerbied en in dankbaarheid breng ik hulde aan de onvergetelijke nagedachtenis van mijn genialen leermeester, Professor Dr. L. Bolk. Zijn enthousiasme was het, dat voor het eerst in mij wakker riep de belangstelling voor de talrijke problemen, aan de oplossing waarvan hijzelf zijn beste krachten wijdde. Zijn allesverzettende werkkracht en zijn nimmer verflauwend plichtsgevoel waren het, die mij steeds opnieuw den voor allen geldenden plicht inscherpten, om wat er sluimert aan vermogens in 's menschen ziel, tot een leven van hooge en volledige activiteit te wekken.

En na zijn tragisch heengaan, nu bijkans tien jaren terug, was het zijn opvolger, Professor Dr. M. W. Woerdeman, die vasthoudend aan de schoonste traditiën dezer Universiteit, mij met zijn vriendschap en steun tot even groote dankbaarheid verplichtte.

De jaren rijden zich tot lange reeks aaneen — onafgebroken hield de bekoring van wetenschappelijke vraagstukken mij geboeid. Onafgebroken ook was de zorgvolle toewijding mijner vrouw, die ter wille van mijn

werk in roerende aanhankelijkheid zooveel vreugdelijks aan zich voorbij liet gaan, mij al die jaren een steun, dien ik op dit oogenblik in blijde ontroering en met innige dankbaarheid gedenk!

Mijnheer de Voorzitter! Uit naam der Hollandsche tandheelkunde hebt Gij mij geëerd met de hoogste wetenschappelijke onderscheiding, die zij mij verleen kon.

Met mijnen hartgrondigen dank daarvoor gelieve U te aanvaarden de verzekering, dat zij mij tot in lengte van dagen bezielen zal met enthousiasme voor de taak, waaraan ik ook in de toekomst gaarne mijn beste krachten geven zal! (Applaus).

De heer Nord vervolgt:

Ladies and Gentlemen,

The occasion of a Jubilee is, according to a custom which — as far as I know — is international, also an opportunity of honouring men, who have done good work in their chosen profession.

For a Scientific Society one of the ways of demonstrating this is the conferring of a Honorary Membership.

According to our Statutes and Rules we have always been empowered to do this, but as a matter of fact we have very seldom made use of the prerogative, as we are of the opinion that this will only remain an honour if it is given on rare occasions.

In the course of the past 35 years, we only appointed three Honorary Members. Dr. Th. Dentz in 1905, our first President Klinkhamer in 1912, and Prof. William Logan from Chicago in 1933.

By decision of March 25th 1939 we have now bestowed the Honorary Membership on Dr. E. Wilfred Fish from London, Dr. Alfred Steiger from Zürich and Mr. A. Edel from Amsterdam.

Dear Dr. Fish,

I don't think you will be much surprised that your friends in Holland waited for an opportunity to show you how much they appreciate the work you have done for dentistry and the sympathy shown to our Society. You have visited our country many times and you were always willing to give us of your valuable time in reading papers or holding demonstrations.

Your research work on dental histology and pathology is known all over the dental world and some years ago you surprised that world by showing that you also were a prosthetist of more than usual knowledge and ability.

As a result of your work, you received honours in your own country as well as abroad, so that this distinction is one among many others, however, it is conferred upon you as an evidence of how much your Dutch colleagues respect both the work and the man!

In handing over to you the diploma of Honorary Membership, this Society wants you to know that it will always be an honour and a pleasure to see you in future at our meetings!

(Krachtige toejuichingen).

Dr. E. Wilfred Fish, Honorary Member of the Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen:

Mr. President, Ladies & Gentlemen!

It is a very great pleasure to have this opportunity of thanking you and saying how much I appreciate the great honour you have bestowed upon me in admitting me to your Association. I prize this distinction the more highly because so few have received it at your hands.

There are, however, many other, and more personal, reasons why I should derive so much pleasure from this mark of your friendship and esteem, for it gives me the opportunity of visiting you once again and revives memories of those earlier meetings when my interest in international work was first inspired by the devotion of your members who have been my friends for so long.

I have, also, the pleasure of extending to you the greetings of the British Dental Association. They have asked me to convey their felicitations to you on this occasion. I do not think there are any two Countries in the World to day with so much in common. Ideals of freedom and devotion to the Crown, a sea tradition, a contended colonial empire and a great and old established respect for each other.

I am very happy indeed to bring you greetings from England and to receive this great honour from you. (Hartelijke toejuichingen).

De heer C. h. F. L. Nord vervolgt:

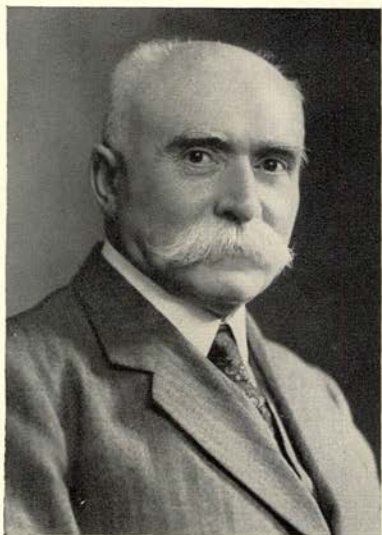
Sehr verehrter Herr Doktor Steiger,

Sie verstehen Englisch so gut wie die vielen anderen Sprachen die Sie beherrschen und ich brauche deshalb nicht zu übersetzen was auf Englisch auch für Sie bestimmt war.

Auch Sie werden sich nicht wundern dass unser Verein den Beschluss gefasst hat Sie durch eine Auszeichnung zu beweisen wie sehr wir Ihre zahnärztliche Tätigkeit einerseits, Ihre Freundschaft für uns andererseits, zu schätzen wissen.

Dass Sie als sehr beschäftigter Praktiker die Zeit haben finden können zu all der Arbeit die Sie in den vergangenen Jahren geleistet haben ist schon bewundernswert; dass Sie dazu noch Kraft und Lust finden uns hier regelmässig zu verständigen über allem was Sie neu erfunden haben, stimmt zu grosser Dankbarkeit. Wir glauben es ist auch die uns so gut bekannte freundschaftliche Gesinnung des „Pays Hauts“ für die „Pays Bas“!

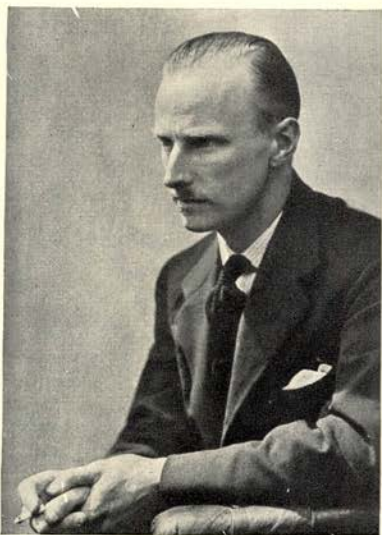
Ich habe schon ein voriges Mal behauptet dass Sie allmählich halb Holländer geworden sind, ich hoffe dass, nachdem Sie durch den Besitz

Prof. Dr. O. RUBBRECHT
Gent

Prof. Dr. W. HESS
Zürich

Dr. WILFR. FISH
Londen

Dr. A. STEIGER
Zürich

dieses Diplomas Mitglied unseres Vereins geworden sind, wir Sie auch künftig wiederholt in unseren Versammlungen begrüßen werden können! (Luide toejuichingen).

De heer Dr. Alfred Steiger, Zürich:

Excellenz, sehr geehrter Herr Präsident, verehrte Damen und Herren!

Die Auszeichnung, mit der Sie mich beehren, die mich mit Ihnen und Holland für die Zukunft eng verbindet, hat mich tief gerührt. Ich bin vor 5 Jahren mit sehr gemischten Gefühlen hierher gekommen. Es war das erste Mal dass ich in Ihren werten Gesellschaft einen Vortrag mit Demonstrationen hielt. Ihr Vorsitzender, als internationaler Verbindungsmann, hat die Freundlichkeit gehabt, meinen Besuch so vorzubereiten, dass mir Ihr Empfang einen tiefen Eindruck hinterlassen hat. Ich versuchte Ihnen mein Bestes zu geben, um Ihre Freundschaft und Herzlichkeit zu erwidern. Seither war ich oft Gast bei Ihnen und dachte darüber nach, warum sich die Holländer mit uns Schweizern so eng verbunden fühlen. Das Einzige, was unsere Verbundenheit nicht vollständig macht, ist unsere Sprachverschiedenheit. Wohl ist ursprünglich die Wurzel beider Sprachen dieselbe, das „ch-ch“ bedeutet noch auf die Stammesverwandschaft hin. Die Einflüsse der topographischen Lage waren jedoch so stark, dass sie sich verschieden entwickelten. Ich hoffe bei Gelegenheit auch Ihre Sprache erlernen zu können, dann werde ich erst das Mitglied ganz sein, das Sie heute durch diese Ehrung in Ihre Mitte aufgenommen haben. Meinerseits werde ich alles was ich kann beitragen, um ein gutes Mitglied Ihrer Gesellschaft zu sein. Vielleicht werde ich mit der Zeit dann auch verstehen, warum die Holländer so oft die Schweiz besuchen und die Schweizer so gern nach Holland fahren. Sicher kommt es nicht von ungefähr, dass die höchste Vertreterin Ihres Landes, die königliche Hoheit selbst, die Schweiz mit Ihrem Aufenthalt so oft beehrt.

Die Unterschiede im Charakter, die zwischen Ihnen und uns bestehen, lassen sich wohl zur Hauptsache auf die Verschiedenheit der geographischen Lage zurückführen. Wir Schweizer sind nicht so weitherzig, wie Sie, verschlossener und weniger gastfreundlich. Die Ursache mag wohl darin liegen, dass wir in unserem bergigen Lande abgeschlossener leben und härtere Lebensbedingungen haben. Wir können nicht wie Sie neuen Boden gewinnen, indem wir einfach das Meer wegfließen lassen und neues Land und somit neue Entwicklungsmöglichkeiten gewinnen. Wir können unsere Berge nicht abtragen und neue Kornfelder schaffen. Ihr Land ist reich. Wir müssen auf unsere Berge steigen, um unser Land zu übersehen. Die Holländer hingegen haben überall einen freien Blick. Die natürliche Verbindung zwischen unseren beiden Ländern bildet der Rhein, der an unsern Alpen entspringt und als breites Silberband bis zu Ihnen hinzieht. Ferner hat die Technik eine noch schnellere Verbindung geschaffen, das Flugzeug. Es ermöglicht es, rasch und schnell zu Ihnen zu gelangen. Das erleichtert den besseren Kontakt mit Ihnen, der sonst durch die grosse Distanz sehr erschwert ist.

Ich möchte die Gelegenheit auch nicht vorübergehen lassen, um Ihnen die besten Grüsse der schweizerischen Zahnärztegesellschaft zu überbringen und Ihnen in ihrem Namen die herzlichsten Glückwünsche zum Gelingen Ihres Festes zu übermitteln.

Zum Schlusse möchte ich Ihnen, sehr geehrter Herr Präsident, verehrte Herren Kollegen für Ihre Freundlichkeit, mit der Sie mich beehrt haben, nochmals herzlich danken. Um in Gedanken immer mit Ihnen verbunden zu sein, erlaube ich mir Ihnen ein Präsenzbuch aufzulegen, das Sie immer an meine Verbundenheit und Sympathie, die ich Ihnen gegenüber empfinde, erinnern soll. (Applaus).

De heer C h. F. L. N o r d vervolgt:

Hooggeachte collega E d e l,

Het is U — meer dan anderen — bekend, dat wij er slechts bij hooge uitzondering toe overgaan, onderscheidingen te verleenen aan bestuursleden in functie. Dat dit thans tòch is geschied, moge U een bewijs te meer zijn, hoezeer wij de behoefte hebben gevoeld U duidelijk te maken op welke hooge waarde wij den arbeid schatten, die gij als Secretaris gedurende zoovele jaren voor ons hebt verricht, waarbij geen moeite U te veel is geweest om het peil onzer vergaderingen zoo belangwekkend mogelijk te maken.

Het U thans geschonken eereidmaatschap wordt wel allerminst verleend in de verwachting dat gij nu op Uwe lauweren zult gaan rusten, maar in de hoop en het vertrouwen dat gij nog vele jaren op dezelfde wijze Uw krachten tot onze beschikking zult willen stellen.

(De heer N o r d overhandigt den heer E d e l de oorkonde, waarin zijn benoeming tot eereid der Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen is vastgelegd). (Krachtig applaus).

De heer A. E d e l, eereid der Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen:

Mijnheer de Voorzitter, ik dank U zeer voor deze onderscheiding. Ik zou er gaarne iets aan toevoegen, maar met het oog op den tijd, sta U mij toe, met dit korte woord te volstaan. Ik hoop in de vergadering der Vereeniging er nader over te spreken.

De heer N o r d:

Dames en heeren,

Ik moge besluiten met den wensch, dat een voortdurende groei en bloei der „Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen” ten goede moge komen aan de bevordering der Nederlandsche Tandheelkunde!

Ik heb gezegd.

De Voorzitter:

Het woord is thans aan den heer Brugman, Voorzitter der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde.

De heer B. J. Brugman:

Excellentie, Dames en Heeren,

Bij gebeurtenissen als deze behoort het tot de gewoonte U een uitvoerig relaas te geven van de geschiedenis der jubileerende organisatie. Door het doen uitgeven van een Gedenkboek, dat geschiedenis en werkzaamheden der Maatschappij in den breede weerspiegelt, acht ik mij thans van deze taak grootendeels ontheven, maar vraag nochtans Uw welwillende aandacht voor enkele opmerkingen van algemeenen aard.

Wanneer wij, tandartsen, dit gedenkboek doorbladeren en het dan ook, slechts vluchtig, ingezien hebben, dan kunnen wij niet anders getuigen, dan dat ondanks het kloeke formaat, toch nog het werk der Maatschappij in de afgelopen 25 jaren slechts in beknopten vorm is weergegeven — en dat dit werk het resultaat is van de onbaatzuchtige bemoeiingen van velen onzer, waarbij meerderen van het begin af aan tot nu toe bij voortduring aan die werkzaamheden actief hebben deelgenomen.

Wanneer wij in 1939 nagaan wat sinds 1914 is bereikt, dan kunnen wij ongetwijfeld op resultaten wijzen, die ons met dankbaarheid vervullen. Voldaan zijn wij echter niet, want vele problemen vragen nog dringend om oplossing, met name, die van het onderwijs en de tandheelkundige verzorging der massa.

Ten opzichte van het onderwijs, dat weldra wettelijke herziening zal ondergaan, zijn wij hoopvol gestemd. Onze verlangens gaan sinds lang reeds uit naar een verbetering der opleiding, met het uitzicht op een bekroning der studie, die het wetenschappelijk karakter der tandheelkunde tot zijn volle recht zal doen komen. Wij hopen, dat de tandheelkunde als onderdeel der geneeskunde de gelijkberechtiging zal erlangen met andere studierichtingen, zij het met inachtneming van haar specifiek karakter.

Wanneer dit moge slagen — en gepast optimisme is hierbij wel gerechtvaardigd —, dan zal de geschiedschrijver bij het 50-jarig jubileum der Maatschappij, zeker als het allerbelangrijkste feit in zijn geschiedenis memoreeren, dat eindelijk in 1939 of 1940 de tandheelkunde in ons land *die* wetenschappelijke erkenning heeft gevonden, die haar naar onze overtuiging toekomt.

Thans vraag ik enkele oogenblikken Uw aandacht voor de sociale tandheelkunde, of wel de tandheelkundige verzorging der massa.

Door de Maatschappij is op dit terrein baanbrekend werk verricht en zij heeft in de afgelopen jaren te dien opzichte alles gedaan, wat in haar vermogen lag.

Verschillende oorzaken zijn aan te wijzen waarom wij, ofschoon dankbaar, ons nog geenszins voldaan kunnen gevoelen over de behaalde resultaten. Eén daarvan is, dat het niet binnen ons bereik ligt om ten aanzien van de toegepaste tandheelkundige verzorging der massa, die invloed uit te oefenen, welke — naar steeds weer blijkt — zoo *dringend* noodzakelijk is.

Theoretisch zijn de plannen klaar hoe dit alles zou kunnen geschieden, zelfs bij de huidige ongunstige conjunctuur, maar de praktische uitvoering stuit op gemis aan juist begrip en gebrek aan medewerking van vele dier maatschappelijke organen, die voor een belangrijk deel over de uitvoering der sociale geneeskunde — tandheelkundig gesproken — de beslissing hebben.

Andere problemen wil ik U thans niet vermelden. Eén uitzondering meen ik echter te moeten maken voor de kwakzalverij en met name de onbevoegde uitoefening der tandheelkunst. Nog versch in het geheugen ligt voor ons deze kwestie, met alles wat er aan vast zit, bij de behandeling hiervan in de Buitengewone Algemeene Vergadering op 17 December van het vorig jaar en bij de behandeling in de beide Kamers der Staten-Generaal in Maart en Mei j.l. en het is met bijzondere waardeering, dat ik hierbij gewag wil maken van den toegezegden steun der Regeering om deze aan gelegenheid afdoende te regelen en uiteindelijk te liquideeren!

Meer en meer zal blijken, dat bij al deze vraagstukken een meer intensieve samenwerking met de Overheid van het grootste belang is en wij hopen vurig op een duurzame belangstelling van de Regeering, die past in het kader van de regeling getroffen voor het Regeerings-toezicht op de andere takken der Volksgezondheid.

Moge ik thans eindigen met woorden van oprechte dank en waardeering voor de groote belangstelling, die U — Excellentie — aan de tandheelkunst heeft willen wijden, U verzekerende, dat wij met een gevoel van vertrouwen de toekomst tegemoet zien.

Mag ik Uwe Excellentie, als blijk van onze bijzondere erkentelijkheid, een speciaal gebonden exemplaar van het Gedenkboek der Maatschappij overhandigen. (Krachtig applaus).

De Voorzitter:

Dames en Heeren! Het woord is aan Z.E. den Minister van Sociale Zaken, Prof. Mr. Dr. C. P. M. Romme.

Z. E. Prof. Mr. Dr. C. P. M. Romme:

Heeren Voorzitters van deze jubileerende Organisaties!

Mijnheer de Wethouder van de Stad Amsterdam voor wat betreft de aangelegenheden van de Openbare Volksgezondheid!

Mijnheer de Rector Magnificus van deze Universiteit, waarbij wij deze gastvrijheid mogen ondervinden!

Dames en Heeren!

Bij gelegenheid van dit drievoudige jubileum, dat voor drie organisaties op het gebied der tandheelkunde een gelukkige aanleiding is geweest om zich te vereenigen, teneinde gezamenlijk, gedurende enkele dagen zich op de verschillende aspecten der tandheelkunde wederom te bezinnen, wil ik gaarne een publiek blijk van mijn belangstelling geven voor de sociale tandheelkunde.

Ik geloof in de lijn te blijven van deze herdenking, wanneer ik daarbij begin met even een blik tot het verleden te richten, waarbij ik intusschen, zooals de meeste sprekers van dezen dag, niet verder wil teruggaan, dan den leeftijd van de jongste der jubileerende organisaties, derhalve niet nog verder dan vijf en twintig jaar. Teruggaande tot zestig jaar geleden, of zelfs tot vijf en dertig jaar geleden, zou voor het onderwerp, waarbij ik even wilde stilstaan, weinig zin hebben. Zelfs vijf en dertig jaar geleden droeg de tandheelkunde nog een zeer individueel karakter, was van tandheelkundige zorg, als onderdeel van de zorg voor de Volksgezondheid nog weinig sprake en was men zich er nog slechts in geringe mate van bewust, dat het streven naar een behoorlijke tandheelkundige verzorging der bevolking problemen in het leven roept, die door een sociale tandheelkunde tot oplossing moeten worden gebracht.

Nog niet veel meer dan vijf en twintig jaar geleden bestond de tandheelkundige verzorging vrijwel uitsluitend — wat het zwaarst zijnde weegt, weegt het zwaarst — in het verwijderen van hetgeen pijn veroorzaakte, en verder, op zijn best, in vervangen van hetgeen verwijderd was.

De laatste decennia is men al tot het inzicht gekomen, dat evenals op het geheele gebied van de Volksgezondheid, ook bij de tandheelkunde de prophylaxis van groote beteekenis is, dat de tandheelkundige verzorging in de eerste plaats gericht moet zijn op voorkomen van ziekte en op behoud van het zieke, dat nog voor genezing vatbaar is.

Daarnaast is in dezelfde decennia het inzicht gegroeid, dat voor den algemeenen gezondheidstoestand, de gezondheidstoestand van het gebit van de grootste beteekenis is. Men kan zeggen, dat de zorg voor een behoorlijken toestand van de gebitten dus is geworden een zaak van Volksgezondheid. Men moet voorts zeggen, dat aan deze zorg nog veel ontbreekt. Ik zal U niet vermoeien met percentages, die bij verschillende onderzoeken zijn verkregen, en waarvan het noemen zonder meer trouwens een twijfelachtig nut heeft. Maar ook zonder dat meen ik, wellicht nog veiliger, te kunnen zeggen, dat een belangrijk deel van de gebitten onzer bevolking niet in behoorlijken toestand verkeert.

In dezen ongewenschten toestand verbetering te brengen is niet zoo eenvoudig. Het tandbederf begint reeds vroeg en het staat tegenwoordig wel vast, dat indien men met de tandheelkundige prophylaxis iets wil bereiken, men beginnen moet uiterlijk op het tijdstip, waarop het blijvende gebit verschijnt, dus bij het begin van den schooltijd.

Voor de groote meerderheid der bevolking is deze tandheelkundige prophylaxis op jeugdigen leeftijd alleen te verwezenlijken door de schooltandheelkunde, evenzeer als voor deze bevolkingsgroep de voortzetting

van de tandheelkundige verzorging na afloop van den schooltijd alleen door middel van behoorlijke tandheelkundige verzorging door de ziekenfondsen te verkrijgen is.

Met het constateeren van deze feiten is tevens vastgesteld, dat voor het overgrootste deel van ons volk de tandheelkunde alleen van beteekenis kan zijn, als zij is: sociale tandheelkunde, als zij zich bezighoudt, niet alleen met de oplossing van haar wetenschappelijke, haar technische problemen, maar ook met de daarmee verbonden sociale, organisatorische problemen.

Het zou mij niet verbazen, indien deze woorden — wil men deze enkele — hier en daar reeds een gedachten-associatie hebben gewekt, waarbij in de eerste plaats de Overheid in het geding wordt gebracht, en dan de Overheid met haar tot zekere hoogte dwingende macht tot oplossing van den financieelen kant der vraagstukken. Want het behoort nog steeds, zoo niet tot den goeden toon, dan toch tot den toon van ons gedachtenspel, dat wanneer zaken van gemeen belang als b.v. de Volksgezondheid, en dus ook de tandheelkundige verzorging, aan de orde zijn, een wel zeer eenzijdige functie aan de Overheid, vooral met betrekking tot de financiën, wordt toegekend.

Gisteravond heb ik reeds, in ietwat beperkter kring der Uwen gelegenheid gehad, met een enkel woord te spreken over de verhouding van de verzorging van het algemeen belang en die van het particuliere belang en daarbij gezegd, dat enerzijds het particuliere belang, het wezenlijk particuliere belang, dat resulteeren moet in individueel geluk, te meer gediend wordt naarmate het zich beter voegt in het kader van de bevordering van het gemeen belang; anderzijds bij de verzorging van het algemeen belang rekening moet worden gehouden met de rechtmatige belangen van het individu.

Thans moge ik van deze gelegenheid gebruik maken, daarnaast Uw aandacht er voor te vragen, of niet de opvatting, welke bij de verzorging op een bepaald oogenblik van het gemeene belang vooreerst en vooral de gedachte richt op de Overheid, te zeer uit het oog verliest, dat de taak der Overheid boven alles bestaat in het nastreven van een goede harmonie in al die gemeene belangen der volksgemeenschap, dat in die harmonie het algemeen belang moet worden gezocht en zoo goed mogelijk benaderd.

Wanneer ik nu met betrekking tot de tandheelkundige verzorging in ons land, Uw aandacht voor deze beide gedachten vraag, dan bepleit ik daarmee niet, zooals uit de gedachte zelf voortvloeit en U, geloof ik, wel bekend is, een afzijdigheid van overheidswege, neen, allerminst, doch wel beoog ik dan begrip voor wezenlijke samenwerking tusschen de Overheid en al degenen, die, maatschappelijk, een taak op dit gebied hebben, een echte samenwerking, wat wil zeggen, dat niet de een zich tot taak stelt tegen den ander te leunen, maar dat men wederzijds ook elkander steunt en stuwt. Wil dit slagen, dan moeten de maatschappelijke krachten zin toonen voor deze realiteit, dat de Overheid dit bepaalde gemeene belang niet los van al de haar toevertrouwde gemeene belangen mag zien, en behoort, anderzijds, de Overheid zich bewust te zijn van

de voornaamheid van het onderwerpelijke belang in het kader van het geheel der belangen, waarvan zij de harmonische behartiging heeft te bevorderen.

En dan wil ik, als vertegenwoordiger der Overheid, hier met blijdschap uitdrukking geven aan mijn groote erkentelijkheid, dat de drie jubilerende organisaties, ieder op haar wijze, en binnen den kring harer werkzaamheid, een open oog heeft gehad voor de problemen van de sociale tandheelkunde. Met groote belangstelling heb ik gezien, dat ook bij deze herdenking een geheele avond aan de problemen van de sociale tandheelkunde is gewijd. Ik acht dit zoo belangrijk, gelijk ik U zoeven te kennen gaf, omdat ik ervan overtuigd ben, dat de problemen der sociale tandheelkunde alleen dan zijn op te lossen, indien daarvoor in de eerste plaats bij de beoefenaren der tandheelkunde een open oog is. Daarnaast is noodig, dat de bevolking de beteekenis van een behoorlijke tandheelkundige verzorging leert inzien, want temidden der maatschappelijke krachten zijn het waarlijk niet alleen de tandartsen, die hier een taak te vervullen hebben. Maar ik voeg eraan toe, dat ook voor de bevordering van dit inzicht weer de tandartsen, en met hen de geheele medische wereld, de beste propagandisten kunnen, en daarom behooren te zijn.

Wanneer ik mij aldus rekenschap geef, enerzijds van de belangrijke taak, die de tandartsen bij de sociale tandheelkunde te vervullen hebben, en anderzijds van de aandacht, die Uwe organisaties aan de sociale tandheelkunde schenken, dan kan ik niet anders dan met vertrouwen de toekomst van de sociale tandheelkunde in ons land tegemoet zien.

Ik moge daarom eindigen met den wensch, dat de drie jubilerende organisaties zich niet alleen in een bestendigen bloei zullen mogen verheugen, maar dat zij, ieder op haar eigen wijze, onder Gods zegen, mogen voortgaan het belang van de sociale tandheelkunde te behartigen, zooals zij dit tot dusverre hebben gedaan.

Ik dank U. (Krachtige en langdurige toejuichingen).

De Voorzitter:

Dames en Heeren! De plechtige bijeenkomst in de Aula is hiermede geëindigd.

Ik dank U.